

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วย่อมทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ดังคำกล่าวที่ว่า "การให้การศึกษามอบมรดกโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์"¹

ทรัพยากรมนุษย์ที่มีการศึกษาและที่พัฒนาแล้วย่อม เป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีคุณธรรม มีความรู้ มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีคุณภาพ และมีความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "การศึกษา คือ การพัฒนาความสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม และค่านิยมหรือคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม"²

ด้วยเหตุที่การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและพลเมืองของประเทศ ตำนานแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 จึงได้ให้ความสำคัญและความมุ่งหมายของการศึกษาว่า

¹บุญมี เฉวขอก, "การศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ," ครูศาสตร์

9 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2522) : 33.

²บุญมี เฉวขอก, หลักบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 5.

การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งส่งเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคมโดยเน้นการศึกษา เพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคงและความผาสุกรวมกันในสังคมไทย เป็นประการสำคัญ . . . แนวนโยบายการศึกษาของรัฐ รัฐที่สูงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา โดยถือว่า การศึกษามีความสำคัญในอันดับสูงยิ่งแห่งกิจการของรัฐ การจัดระบบการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะ การจัดการศึกษาทั้งปวง ย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ¹

การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาระดับมัศึกษานั้น ได้กำหนดไว้ว่า

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาลงระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลพอใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์ตนและสังคม การศึกษาระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี ในตอนต้นที่ผู้ใหญ่เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการ และวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายที่ผู้ใหญ่เรียนได้ เน้นการ เรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึด เป็นอาชีพต่อไป²

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹วสันต์ ธีรานุรักษ์, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 2 - 3.

²กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2524), หน้า 9.

กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดการศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศ ใฝ่พยายามปรับปรุงการศึกษาทุกระดับให้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้จากนโยบายและแนวทางการศึกษา ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้กำหนดเป็นนโยบายที่จะปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน กระจายความเสมอภาคทางโอกาสของการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีพละนาถมีที่สมบูรณ์ รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ผูเรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรักการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม และปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นสื่อกลางในการพัฒนาท้องถิ่น

กรมสามัญศึกษา มีหน้าที่จัดและส่งเสริมการมัธยมศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษ จึงได้ดำเนินการตามนโยบายและแนวทางการศึกษา ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ดังกล่าว "จากสถิติกรมสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2526 ใช้งบประมาณสำหรับดำเนินการมัธยมศึกษา ถึง 6,162,507,800 บาท ต่อจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ 1,554 โรงเรียน ครูในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 85,083 คน และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 1,506,532 คน คิดค่าใช้จ่ายรายหัวเฉลี่ยของนักเรียนต่อปี คนละ 3,452 บาท"¹ จึงเห็นได้ว่าโรงเรียนมัศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะรัฐบาลต้องใช้งบประมาณเพื่อดำเนินการตามนโยบายและแนวทางการศึกษาดังกล่าว เป็นจำนวนมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน, สรุปสถิติกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2526 (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายสถิติวิเคราะห์และวิจัย กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2526), หน้า 7-12.

โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นองค์การและเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาระดับกลางแก่พลเมืองของประเทศ การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการจัดการศึกษาระดับนี้ให้แก่พลเมืองเพียงจำนวนไม่มากนัก ถ้าหากปล่อยให้คุณภาพของการศึกษาค่ำ ย่อมจะทำให้คุณภาพของประชาชนของประเทศโดยคุณภาพลงทวย ดังคำกล่าวที่ว่า "ถ้าหากปล่อยให้คุณภาพของการศึกษาค่ำ ย่อมหมายถึงการคอยคุณภาพของประชาชนของประเทศ อันจะส่งผลกระทบต่อความกล้าหาญและความกล้าหลังในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ"¹

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นผู้นำองค์กรและสถาบันการศึกษา เป็นผู้นำในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นผู้นำที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของโรงเรียนและเยาวชนผู้จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงเป็นผู้ที่จะต้องสนองตอบนโยบายของรัฐบาลในการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่จะต้องมีความพร้อมทุกอย่างในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนเป็นอย่างดี ดังคำกล่าวที่ว่า

ผู้บริหารการศึกษาในสังคมประชาธิปไตย ควรถือว่าตนเองเป็นทั้งนักบริหารและนักวิชาการ มีบทบาทและหน้าที่ซึ่งควรจะทำควยวิชิการประชาธิปไตย กระบวนการบริหารควรจะมีคามมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ เพื่อช่วยกันหลาย ๆ คน หลาย ๆ ฝ่าย เพื่อดำเนินการให้การศึกษแก่เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ²

¹พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2521), หน้า 65.

²บุญโญ สาขร, หลักบริหารการศึกษา, หน้า 43.

นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีทักษะ (skill) ในการบริหารด้วย ได้แก่ ทักษะทางคตินิยม (Conceptual Skill) ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ (Human Skill) และทักษะทางเทคนิค (Technical Skill) ซึ่งผู้บริหารต้องใช้ทักษะแตกต่างกันออกไป ดังกล่าวกันว่า "โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีหน่วยงานมาก และความสัมพันธ์ของกิจการภายนอกมีมาก ครูใหญ่จำเป็นต้องมีทักษะทางทัศนคติและทางมนุษยสัมพันธ์มาก ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กทางที่ครูใหญ่ต้องมีทักษะทางเทคนิคมากกว่าครูใหญ่ในโรงเรียนขนาดใหญ่"¹ ดังนั้น การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีทักษะและเป็นผู้มีความรอบรู้งานต่าง ๆ ทุกด้าน

การบริหารโรงเรียนมักจะมีปัญหาและความขัดแย้งเกิดขึ้นเสมอ ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อาจมีผลสืบเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง เช่น ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้หรือประสบการณ์ในการบริหารงาน ผู้บริหารชอบใช้อำนาจเด็ดขาด ขาดมนุษยสัมพันธ์ และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น ดังข้อความว่า "ความผิดพลาดในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มักมีสาเหตุสำคัญมาจากผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารโรงเรียนไม่เพียงพอ ขาดความรู้ในคานเทคนิคเฉพาะอย่างของโรงเรียนมัธยม และขาดความชำนาญชำนาญในเรื่องที่จำเป็นโดยเฉพาะของโรงเรียนมัธยม"²

¹ในพงษ์ บุญจิตราคุลย์, หลักบริหารการศึกษาทั่วไป, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาหลักบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อัครฉวีเนา), หน้า 22.

²ภิญโญ สาธร, หลักบริหารการศึกษา, หน้า 421.

จากการศึกษาความคิด เห็นของครูใหญ่ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานการศึกษา ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า "ปัญหาในการบริหารงานศึกษาส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารการศึกษา เช่น ผู้บริหารขาดความรู้และประสบการณ์ทางการศึกษา ผู้บริหารขาดความยุติธรรม"¹

รายงานการ สัมมนาผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผน เพื่อพัฒนาการศึกษา ปี 2525 พบว่า "ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่ไม่สนใจจะบริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง ขาดการนิเทศติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ การบรรจุครู เข้าสอนไม่เหมาะสมกับความสามารถ และการกระจายอัตรากำลังครูยังไม่เสมอภาค"²

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาที่พบอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ "ตำแหน่งและอัตราเงิน เดือนของผู้บริหาร ยังไม่เหมาะสม เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารบางคนกับผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ บำเหน็จความชอบ บารมีหรืออิทธิพล ตลอดจนการไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากันได้ และการทำงานอย่างไม่มีระบบของผู้บริหาร"³

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองการวิจัยการศึกษา, ทัศนะของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีต่อระบบการศึกษา และระบบการบริหารการศึกษาของไทย (กรุงเทพมหานคร : กองการวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2517), หน้า 29.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการ สัมมนาผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผน เพื่อพัฒนาการศึกษา ปี 2525 (กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2525), หน้า 61.

³จุไร ลียากาศ, "ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา," การพัฒนาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับสูง กรมสามัญศึกษา (กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2526), หน้า 201.

จากความสำคัญในการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษาคงกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเกิด ความสนใจและเกิดแนวคิดที่จะศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อ ศึกษาการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาในสถานต่าง ๆ ว่ามีระดับการปฏิบัติงานบริหารมากน้อย เพียงใด ผู้วิจัยเชื่อว่า การวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหาร งานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษาในเทศกฝ่ายบริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดย ตรง ในอันที่จะร่วมมือกันหาทางปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามหลักการจัดการศึกษา และบรรลุตามนโยบาย ที่ต้องการต่อไป

อนึ่ง สาเหตุที่เลือกศึกษาเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ตามเกณฑ์ของ กรมสามัญศึกษา เพราะต้องการจะศึกษาข้อมูลภายในโรงเรียนที่มีทรัพยากรในการบริหาร เหมือนกัน มีสภาพในสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงและคล้ายคลึงกัน อาทิเช่น จำนวนผู้ช่วย ผู้บริหาร จำนวนครู อาจารย์ จำนวนนักเรียน การจัดองค์การภายในโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวประกอบที่จะป้องกันอิทธิพลเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และเหตุผลที่เลือก เขต การศึกษา 6 เพราะผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า แต่ละจังหวัดมีลักษณะและสภาพภูมิศาสตร์ ชนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและการประกอบอาชีพของประชาชนคล้ายคลึงกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6
2. เพื่อศึกษามโนทัศน์และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมประชากรในเขตการศึกษา 6 ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท และอุทัยธานี
2. การวิจัยนี้มุ่งการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โดยยึดหลักการตามทฤษฎีเกี่ยวกับภารกิจหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษา ของโร เบิร์ต เอส พิสค์ (Robert S. Fisk) และเพิ่มแนวความคิด ของ ดร.ภิญโญ สาธร เกี่ยวกับภารกิจการบริหารโรงเรียน 6 ประการ คือ

- 2.1 การบริหารงานวิชาการ
- 2.2 การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน
- 2.3 การบริหารงานธุรการและการเงิน^x
- 2.4 การบริหารอาคารสถานที่และบริการ^x
- 2.5 การบริหารกิจการนักเรียน
- 2.6 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ขอบข่ายของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งการศึกษาความคิดเห็นของประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6

2. การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 ทั้งนี้ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประเมินจากตัวผู้บริหาร เองและ
 อาจารย์ อาจจะคลาดเคลื่อนไต่บ้าง แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ประสิทธิ
 ภาพของเครื่องมือในแง่ของความเชื่อถือได้ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability)
 และความตรงเชิงเนื้อเรื่อง (Content Validity)

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่กระทำในการบริหารการศึกษา
 ทั้ง 6 ประการ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน การ
 บริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารอาคารสถานที่และบริการ การบริหารกิจการนั
 กเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่ง
 เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงการ เรียนการสอนนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตาม เป้าหมาย
 ของการศึกษา

การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการทุกประการ เพื่อให้
 ได้ครูอาจารย์ ภารโรงและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ มาพัฒนาและธำรงรักษาให้อยู่ในสภาพที่จะปฏิบัติ
 งานทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มกำลังความสามารถอย่างมีความสุขและความพอใจ

การบริหารงานธุรการและการเงิน หมายถึง การให้บริการแก่บุคลากรต่าง ๆ
 ภายในโรงเรียน การจัดทำเอกสารตามระเบียบงานสารบรรณ การจัดทำสถิติต่าง ๆ ที่จะใช้
 เป็นข้อมูลในการวางแผนต่าง ๆ การจัดทำงบประมาณและการควบคุมการใช้จ่ายเงิน

การบริหารอาคารสถานที่และบริการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการวาง
 แผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การควบคุม ดูแล การให้บริการอำนวยความสะดวก การรู้จักส่งเสริม ทั่ำนุ บำรุง อาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้คงสภาพดี และสนอง
 ความต้องการอย่างเพียงพอ

การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การให้บริการนักเรียนในต่าง ๆ เช่น การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย การให้บริการอาหารกลางวัน การให้บริการแนะแนว การจัดทำระเบียบสะสม และการส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนได้รับความรู้จากประสบการณ์ในโรงเรียนให้มากที่สุด

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดผลดีแก่โรงเรียนและชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาและผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

อาจารย์ หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ได้แก่ ตำแหน่งครูและอาจารย์

เขตการศึกษา 6 หมายถึง เขตการศึกษาที่ครอบคลุมจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี ชัยนาท และอุทัยธานี

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 6 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป¹

¹กรมสามัญศึกษา กองการมัธยมศึกษา, สรุปผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2525 และแผนงาน ปฏิทินปฏิบัติงานปี 2526 (กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2525), หน้า 96.

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลของการวิจัยนี้จะ เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน ในการนำไปพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ฝ่ายนิเทศการบริหาร ทั้งศึกษานิเทศก์ ระดับกรมและระดับ เขต โดยนำเอาผลการวิจัยไปพิจารณาวางแผน ปรับปรุงการบริหาร การปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ให้บรรลุผลตามความ มุ่งหมายของการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร

การศึกษาวิจัยนี้ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย หัวหน้าสถานศึกษาและผู้ช่วยหัวหน้า สถานศึกษาทุกฝ่าย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 จำนวน 7 จังหวัด รวม 25 โรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ จำนวน 25 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ จำนวน 84 คน รวมกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนทั้งสิ้น 109 คน

2. กลุ่มอาจารย์ ประกอบด้วย ครู อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 จำนวน 25 โรงเรียน ตามขอ 1 ปีการศึกษา 2527 จำนวนครู อาจารย์ทั้งสิ้น 3,053 คน¹ โดยศึกษาคำนวณ จากการเปิดตารางของโร เบิร์ต วี เกรจซี และคาร์น คัมบิว มอร์แกน²

¹กรมสามัญศึกษา กองการมัธยมศึกษา, สถิติอัตราครู นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2527 (งานคอมพิวเตอร์), หน้า 59-68.

²Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement, Vol. 30 No. 3 (Autumn 1970), p. 608.

(Robert) V. Krejcie and Daryle W. Morgan ประชากร 3,053 คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 346 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากร แต่ละโรงเรียนอย่างง่าย (The Simple Random Sampling)

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 455 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ ชุดของผู้บริหารโรงเรียน ชุดของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และชุดของอาจารย์ที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่ปฏิบัติจริง ในขอบข่าย 6 ประการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

การสร้างแบบสอบถามได้มาจากการศึกษาเอกสารตำรา บทความและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

การแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิอ่านวิจารณ์และเสนอแนะทั้งด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) สำนวน ภาษาที่ใช้ แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อ

วิจารณ์และเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้วจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยทางไปรษณีย์ และขอให้ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ บางโรงเรียนผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรับคืนด้วยตนเอง เมื่อได้แบบสอบถามคืนแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ ที่มีลักษณะตรวจสอบรายการ (Check List) ใช้วิธีวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เกี่ยวกับผลของการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แต่ละรายการ ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การคำนวณหาค่าทางสถิติโดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

๗ สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ลำดับชั้นในการ เสนอรายงานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ลำดับชั้นตอนในการ เสนอรายงานการวิจัยไว้ ดังนี้

บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำนียามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับชั้นในการ เสนอรายงานการวิจัย

บทที่ 2 เสนอวรรณคดีเอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง ความหมายของการปฏิบัติงาน การบริหารการศึกษา ภารกิจของผู้บริหาร การศึกษาค้นคว้า ๓ ประเภทการ ประเมินมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 3 เสนอวิธีการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 การเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

บทที่ 5 เสนอผลของการวิจัย การอภิปรายและขอเสนอแนะ ตลอดจนขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ภาคผนวก ประกอบด้วย หนังสือจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย และประวัติการศึกษาของผู้วิจัย